

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ
ЦЕНТР ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції магістрантів

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ТА ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА:
НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

21 листопада 2019 року

Біла Церква 2019

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., академік НААН, д-р екон. наук, ректор університету, голова оргкомітету.

Варченко О.М., д-р екон. наук, професор, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету.

Новак В.П., д-р біол. наук, професор, перший проректор.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук, професор, проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності.

Іщенко Т.Д., канд. пед. наук, директор ДУ "НМЦ вищої та фахової передвищої освіти".

Борщовецька В.Д., канд. пед. наук, декан факультету права та лінгвістики.

Мельник О.Г., канд. юрид. наук, координатор НТТМ ф-ту права та лінгвістики.

Вовкотруб Н.В., канд. вет. наук, доцент, начальник редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар.

Качан Л.М., канд. с.-г. наук, доцент, завідувача відділу аспірантури та докторантури.

Царенко Т.М., канд. вет. наук, доцент, начальник відділу наукової та інноваційної діяльності.

Зубченко В.В., канд. екон. наук, начальник навчально-методичного відділу моніторингу якості освіти та виховної роботи.

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, доцент, координатор НТТМ університету.

УДК 346.1

СТАДНИК Р.Л., магістрант

Науковий керівник – **ЛОМАКІНА І.Ю.**, канд.. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ ЗА УЧАСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Ключові слова: аграрна реформа, сільськогосподарські товаровиробники, договори, державна підтримка, суб'єкти, обслуговуючі кооперативи, ефективність.

Виробництва сільськогосподарської продукції сільськогосподарські товаровиробники вступає з різними суб'єктами у зовнішні, так і у внутрішньогосподарські зв'язки. Правове регулювання договорів, які застосовуються в сільському господарстві має йти не шляхом усе більшого відокремлення цих інститутів за рахунок включення до них норм шляхом застосування загальних принципів договірного права, що мають «наскрізне» значення.

Вивчення договорів в аграрній сфері почалися в період адміністративного управління економікою, а значить, і аграрним виробництвом. Суттєва роль при цьому відводиться договорам. Договір в умовах ринку є основною правовою формою, визначає нормальні відносини між договірними суб'єктами. Договори представляють собою правове оформлення цільових поставок сільськогосподарської продукції, техніки, енергетичних ресурсів для сільського господарства.

Договори, укладені на етапах виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції, включаючи відносини з придбанням обладнання та матеріалів, необхідних для сільськогосподарського виробництва і залучення фінансових коштів, тобто договори, на підставі яких здійснюється підприємницьку діяльність: в сфері реалізації сільськогосподарської продукції, матеріально-технічного обслуговування товаровиробників, договори кредитування, установчі договори, договори в сфері використання земельних ділянок.

Нормативне регулювання договірних відносин в аграрному секторі економіки забезпечено в основному Цивільним кодексом України, норми якого поширюються в рівній мірі на договірні відносини в будь-якій сфері. Аграрне виробництво є частиною економіки держави та частиною загальних ринкових відносин. Вхідження в ринок учасників сільського господарства має бути опосередковано універсальними, прийнятими для всіх сегментів ринку, правовими методами.

Договори в сільському господарстві пропонують ділити на три групи:

- Договори, специфічні для сільськогосподарського сектора економіки;

- Загальногромадянські договори;
- Договори, що регулюють міжгосподарські відносини і трудові відносини в сільськогосподарських комерційних організаціях.

Виявлення специфічних аграрних договорів викликає деякі труднощі. Так звані особливі сільськогосподарські договори, по суті, є загальними цивільно-правовими договорами, що мають лише деякі особливі риси.

Проводячі межу між цивільно-правовими договорами та загальними для всіх учасників відносин, і договорами використовуваними переважно в сільському господарстві.

Нормативно-правові акти, що становлять громадянське законодавство, повинні відповідати Цивільному кодексу України. Правові норми, що регулюють договірні відносини сільськогосподарських комерційних підприємств, можна розділити на кілька груп:

- норми загально-громадянського законодавства про юридичних осіб, угодах, про договори і про відповідальність. На основі їх формуються спеціальні норми, які стосуються окремих видів договорів. Вони є основним правовим регулятором при укладанні договорів, що не стали предметом спеціального законодавства.

- спеціальні норми, що містяться і в загальносуспільному законодавстві, і в спеціальних законодавчих та підзаконних нормативних актах, і присвячені окремим договірним інститутам: контрактації, купівлі-продажу, оренді тощо. В першу чергу це стосується договорів купівлі-продажу сільськогосподарської продукції, до купівлі продажу матеріально - технічних ресурсів. При укладанні договорів купівлі-продажу в цих випадках загальні норми Цивільного кодексу України про купівлю-продаж, оскільки ніяких спеціальних нормативних актів (положень, типових або примірних договорів), присвячених купівлі-продажу даних видів майна, що не видано.

Особливістю аграрного законодавства є існування третьої групи норм-рекомендаційних. Вони характерні для кооперативного сектора, де основним нормативним актом є Закон "Про кооперацію".

У правозастосовчій практиці як при укладенні договорів, так і при розгляді відповідних спорів, центром уваги стають спеціальні норми, орієнтовані на регулювання найважливіших видів договорів, які використовуються сільськогосподарськими комерційними організаціями в своїй діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон «Про кооперацію» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, N 5, ст.35) (Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного N 16-рп/2004 (v016p710-04) від 11.11.2004)

2. Цивільне право України [Текст]: підручник : у 2 кн. Кн. 1 / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. - К. : Юрінком Інтер. - 2002.

3.Беляева С. Договорные отношения сельскохозяйственных товаропроизводителей в сфере материально-технического обеспечения и реализации сельскохозяйственной продукции. [Текст] / . С. Беляева. М. И. Козырь // Гирепринимательская деятельность в сельском хозяйстве России. Правовые вопросы. - М., 1998.

УДК 341

КУЛЬВАНОВСЬКА М.В., магістрант

Науковий керівник - **СИМАНОВА С.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківського національного аграрного університету

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ ЗЛОЧИНИ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Кримінологічне вивчення особи корисливого злочинця здійснюється з метою виявлення й оцінки тих її властивостей і рис, що породжують злочинну поведінку, та її профілактики. У цьому вбачається найтісніша єдність трьох компонентів кримінологічних проблем: особи злочинця, причин і механізму злочинної поведінки, профілактики злочинів. Адже знання характерних особливостей особистості економічного злочинця можуть мати широку сферу практичного застосування й, зокрема, для планування дієвіших засобів протидії злочинам у сфері господарської діяльності.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, особа злочинця, економічні злочини, економічні злочинці, профілактика злочинів.

Кримінологічний підхід до вивчення особи злочинця є комплексним, оскільки, зокрема, охоплює соціологічні, кримінально-правові, психологічні, педагогічні аспекти наукового аналізу. Особистість злочинця відрізняється від особистості законослухняної людини суспільною небезпекою, їй притаманні злочинні потреби і мотивація, емоційно-вольові деформації негативні соціальні інтереси. Особистість злочинця є предметом комплексного вивчення і розгляду фахівцями різних галузей знань (кримінології, соціології, психології, психіатрії) [1, с. 324].

У сучасній юридичній науці акцентують на тому, що особистість злочинця – це передусім результат дефекту її соціалізації. У такий спосіб визначається пріоритет саме соціальної складової, яка набувається в процесі спільної діяльності та спілкування в соціокультурному середовищі та, зокрема у зв'язку з реалізацією особою її економічної активності. Адже, результати кримінологічного вивчення особистості злочинця є важливим засобом запобігання протиправній злочинній діяльності.

Особи, які вчиняють економічні злочини, як особливий тип злочинця, вирізняються з-поміж інших такими характерологічними ознаками: вищий

освітній та інтелектуальний рівень, краще матеріальне становище, комунікабельність, хороші організаційні здібності, стриманість у взаєминах з оточенням, емоційна стійкість [2, с. 47–49].

Для якісного дослідження механізму злочинної діяльності викрадачів у сфері сільського господарства оперативним працівникам необхідно ретельно вивчати архівні матеріали: як кримінальні провадження, так і оперативно-розшукові матеріали. Тільки так у достатній мірі можна добитися повної і конкретної інформації про механізм викрадань.

Найбільший обсяг прав має в розпорядженні директор (голова) господарства, а відповідно, найменший – рядові робітники: водії, трактористи, комбайнери, скотарі, які в деяких випадках можуть виконувати функції матеріально відповідальних осіб. У досліджуваній структурі деякі версії про посадове положення суб'єкта включають припущення про декілька конкретних посад. Це до певної міри знижує пошукову значущість версії, проте, це об'єднання окремих ознак продиктоване необхідністю реалізації принципу виділення даних статистичної вибірки, воно зроблене обґрунтовано і не виступає за рамки допустимого. Відомості про стать, вік, сімейний стан і освіту суб'єкта не вимагають пояснення, оскільки відображають традиційні ознаки суб'єкта будь-якої злочинної діяльності. Відомості про наявність безпосереднього доступу до об'єкта посягання вказує на можливість суб'єкта безпосередньо, без участі третіх осіб, здійснити дії з вилучення майна. Така можливість виникає у разі, коли майно знаходиться у безпосередньому володінні особи, передане йому на зберігання або для транспортування. Ці відомості дозволяють значно звужити коло можливих викрадачів або припустити, яке майно, можливо, стало предметом викрадання. Відомості про термін роботи дозволяє нам перевірити дві гіпотези про взаємозв'язок часу роботи на певній посаді і часу роботи на підприємстві з іншими ознаками механізму викрадання. У цьому випадку йдеться про посаду, яку займав суб'єкт на момент вчинення злочину. Відомості про роль суб'єкта у злочинній групі при вчиненні злочину в співучасті передбачають наявність можливого взаємозв'язку між цією ознакою і посадою суб'єкта, а так само діями з підготовки, здійснення і приховування злочину. Значущість цих відомостей полягає в тому, що на їх основі можливе формування напрямів з пошуку можливих свідків злочинної діяльності і місця їх знаходження, а так само про місце знаходження викраденого майна [3, с. 210].

Статусно-рольовий комплекс економічних злочинців відзначається домінуванням службових, професійних статусів та ролей над гендерними. Їх характеризує так звана «роздвоєна аномічна свідомість», а також відсутність генералізуючої лінії, якій би підпорядковувалися всі інші компоненти особистості [4, с. 94].

Особистості економічного злочинця притаманні: гіпертрофована цільова життєва настанова на збагачення та користування владою за будь-яку ціну, незважаючи на засоби; налаштованість на значний ризик; гармонізація

законних і незаконних шляхів ведення господарства; поєднання егоцентризму з екстравагантністю; гіпертрофовані енергійність, цинізм у ставленні до інших людей, схильність до блефу; атрибути зовнішньої респектабельності та добропорядності; підкресленість високого статусу, що має покращувати загальний імідж [5, с. 341–342].

Їхні моральні деформації, зазвичай, проявляються у кар'єризмі, прислужницькому й авторитарному стилі управління, корисливому споживацькому ставленні до займаної посади, соціального статусу, в прагненні з усього одержувати максимальну матеріальну вигоду. Під маскою ділків, державних діячів, політичних функціонерів виявляються мерзенніші психологічні риси, ніж за скромною «зовнішністю» дрібного злодія чи безхатченка [6, с. 111–112].

На відміну від інших категорій, економічні злочинці вирізняються найвищим рівнем інтелектуального контролю поведінки, більшою адаптацією до зміни ситуацій, стриманістю, добрим орієнтуванням у соціальних нормах і вимогах, а також відсутністю моральних заборон щодо порушення правил, які регулюють економічну діяльність [7, с. 289]. Вони часто знаходять виправдання своїй протизаконній економічній поведінці в демагогічному теоретизуванні, виступаючи проти політики чинного уряду, вважаючи податки невиправдано високими, вбачаючи у державному апараті першого ворога власного бізнесу [8, с. 36]. Злочинці, які обіймали високі посади, не визнавали своєї вини, а в окремих випадках, якщо й вважали себе винними, то лише у недбалості, що швидше було виявом психологічного самозахисту [9, с. 14–15].

Проаналізувавши статистичні показники злочинності в агропромисловому комплексі, можна говорити про кримінологічну характеристику осіб, які вчиняють даного виду злочини. Найчастіше злочинцями є особи віком від 36 до 50 років – 43,0 % (189), у 36,6 % (161) випадках їм було від 25 до 35 років; у 20,4 % (90) – 51 та більше років. Більшість злочинців мали вищу освіту – 48,6 % (214); середню спеціальну – 30,7 % (135); середню загальну – 20,7 % (91). Стосовно ролі особи у вчиненні злочину, у 49,3 % (217) злочинах особа особисто брала участь у вчиненні злочину; виконувала «технічні» операції кримінального змісту, не маючи уявлення про загальний характер злочинних дій – 28,6 % (126); знала про злочинний характер дій, спосіб вчинення злочину та загальний план злочинної операції – 22,1 % (97). Злочини у цій сфері вчиняють переважно керівники сільсько-господарських підприємств – 27,7 % (122); керівники підрозділів сільсько-господарських підприємств – 23,6 % (104); матеріально відповідальні особи – 19,8 % (87); робітники фінансово-бухгал-терської сфери – 17,3 % (76); державні службовці – 4,8 % (21); робітники (селяни) – 6,8 % (30) [10, с. 43-44].

Особливістю економічного злочинця також є маскування злочинної діяльності поєднанням законних й протиправних шляхів задоволення корисливого інтересу у сфері бізнесу. Найтипівіші риси економічного

злочинця проявляються на рівні психологічної підструктури особистості. На рівні соціальної підструктури, як правило, відображені деякі відмінності щодо різних категорій злочинців, які реалізують свою економічну активність у конкретних напрямках господарювання.

Висновок. Проведений науковий аналіз дає змогу підсумувати, що особистість злочинця, який вчиняє злочини в агропромисловому комплексі вирізняється порівняно високим освітнім та інтелектуальним рівнем, порівняно високим рівнем матеріального становища, наявністю хороших комунікативних та організаційних здібностей, стриманістю у взаєминах з оточенням, емоційною стійкістю у поєднанні з невпинним бажанням до збагачення, корисливим ставленням до займаної посади, можливостей, пов'язаних з професійною діяльністю.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Особа злочинця // Юридична енциклопедія за ред. Ю.С. Шемшученко
2. (відп. ред.) [та ін.] - К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2002. — Т. 4 : Н — П. — 720 с.
3. Антонян Ю.М. Личность корыстного преступника /Антонян Ю.М., Голубев В. П., Кудряков Ю.Н. – Томск.: Изд-во Томского ун-та, 1989. – 160 с.
4. Єфімов В.В. Особливості оперативно-розшукового забезпечення доказування під час розслідування викрадань в АПК України /В.В. Єфімов // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - 2016. - № 4. - С. 205-212.–Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs>.
5. Коваленко В.В. Профілактика економічної злочинності в Україні: Концептуальні засади, організаційно-правові основи, проблеми управління: [монографія] / В.В. Коваленко. – Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 420 с.
6. Иншаков С. М. Зарубежная криминология: учеб. пособ. для вузов. – 2-е изд./ С. М. Иншаков. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2003. – 383 с.
7. Лихолоб В.Г. Правопорушення: моральна і правова оцінка: навч. посіб. / В.Г. Лихолоб. – К.: Українська академія внутрішніх справ, 1994. – 172 с.
8. Кайзер Г. Криминология. Введение в основы; [пер. с нем.] / Г. Кайзер. – М.: Юрид. лит., 1979. – 319 с.
9. Андерс И. Наказание и предупреждение преступлений; [пер. с нем.] / И. Андерс. – М.: Прогресс, 1979. – 264 с.
10. Антонян Ю. М. Личность корыстного преступника / Антонян Ю. М., Голубев В. П., Кудряков Ю. Н. – Томск.: Изд-во Томского ун-та, 1989. – 160 с.
11. Сюрвачик В.Г. Щодо характеристики осіб, які вчиняють корисливі злочини в аграрному секторі економіки України // Наукове забезпечення правоохоронної діяльності: історія, сучасність та міжнародний досвід: Тези загальноуніверситетської підсумкової наук.-теорет. конф., присвяченої Дню науки (м. Київ, 19–20 травня 2006 р.). – К.: Наук. вісн. Київ. нац. ун-ту внутр. справ, 2006. – С. 43–44.

УДК 347. 214

ХАХУЛА Б. В. магістрант

Науковий керівник – **СОКИРИНСЬКА О.А.**, канд.юрид.наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ

Досліджено юридичну природу, поняття земельно-правового порядку набуття права власності на землю, його місце в системі земельно-процесуальних норм. Визначені елементи правовідносин щодо порядку набуття права власності на землю. Визначений порядок придбання та передачі земельних ділянок громадянам і юридичним особам, окреслені права та обов'язки суб'єктів в процесі набуття права власності на землю. Досліджені види можливих порушень порядку набуття права власності на землю, визначені негативні наслідки таких дій, запропоновані певні варіанти їх запобігання. Запропонована необхідність уніфікації законодавства щодо розгляду земельних спорів.

Ключові слова: земельна ділянка, право власності на землю, порядок набуття права приватної власності на землю, порушення порядку набуття права приватної власності на землю, захист земельних прав.

В рамках доповіді охарактеризовано юридичну природу, поняття суб'єктивного та об'єктивного права власності на землю, земельно-правового порядку набуття права власності на землю. Визначені елементи правовідносин щодо порядку набуття права власності на землю.

Ключові слова: земельна ділянка, право власності на землю, порядок набуття права приватної власності на землю, порушення порядку набуття права приватної власності на землю, захист земельних прав.

Незважаючи на те, що земельна реформа проводиться вже понад двадцять років, земельне законодавство знаходиться ще на стадії становлення. У зв'язку з тим, що прийняті за цей час основні земельні закони є одними з найбільш часто змінюваних, виникає плутанина і з понятійним апаратом, і з визначенням форм власності на землю, що негативно позначається на процесі правозастосування.

Дослідження та аналіз нормативних актів конституційного, земельного, цивільного, екологічного, господарського та аграрного законодавства дозволяє нам стверджувати, що значний комплекс матеріальних норм земельного права може бути реалізовано за допомогою юридично значущої діяльності уповноважених органів державної влади та місцевого самоврядування, з одного боку, та громадян і юридичних осіб, з іншого боку, яка урегульована процесуальними нормами земельного, господарського та цивільного права.

Право власності на землю – це право власності на високо соціально, господарсько і економічно значуще матеріальне благо – землю, яке, поряд з

цивільним правом, регулюється особливою галуззю законодавства – земельним правом, а також іншими законами [3].

Таким чином, суспільні відносини у сфері права власності на землю складають основу не тільки земельних відносин, а й багатьох економічних і соціальних відносин в суспільстві і державі. В силу унікальних властивостей землі і її особливого суспільного значення правове регулювання відносин права власності на землю та земельні ділянки відрізняється істотними особливостями в порівнянні з іншими видами майна.

Як відомо, право власності є найбільш повним майновим правом, передбаченим законодавством. Цивільний кодекс розкриває поняття права власності, в тому числі й на землю, за допомогою визначення його змісту – це права володіння, користування і розпорядження земельною ділянкою як своїм майном.

Закріплення в законодавстві право приватної власності на землю та інших правових форм землекористування створило правові передумови для визнання землі об'єктом майнового, цивільного обороту і поширення на ці відносини відповідних норм цивільного права.

Право власності на землю традиційно розглядається в об'єктивному і суб'єктивному значеннях. Право власності в об'єктивному аспекті становить міжгалузевий, комплексний інститут конституційного, цивільного та земельного права, що включає сукупність правових норм, що регулюють відносини власності на землю і земельні ділянки, що визначають способи і межі здійснення права власності на землю, підстави його виникнення, зміни та припинення.

У суб'єктивному сенсі право власності на землю розуміється як сукупність прав і обов'язків власника земельної ділянки по здійсненню їм наділених законом правомочностей щодо належної йому земельної ділянки – володіння, користування і розпорядження [1].

Отже, власник має право на свій розсуд вчиняти щодо належного йому майна будь-які дії, що не суперечать закону й іншим правовим актам і не порушують права та охоронювані законом інтереси інших осіб. Свобода володіння, користування і розпорядження майном з боку його власника обмежена законом за двома обставинами: по-перше, його дії повинні бути законними, не суперечити чинним правовим нормам; по-друге, вони не повинні порушувати права та інтереси інших осіб. Дані обмеження в здійсненні правочинів власником встановлені, коли об'єктами права є звичайні матеріальні блага, крім землі та інших природних ресурсів. Там, де об'єктом права власності є земля та інші природні ресурси: лісова рослинність, замкнуті водойми та ін., – межі правомочностей законом визначені трохи інакше: свобода володіння, користування і розпорядження обмежена [5] ще й тим, що дії власника не повинні завдавати шкоди навколишньому середовищу.

Тому право власності на землю є далеко не абсолютним. Тобто власник

не повністю вільний у здійсненні своїх прав. Так як земля – природний об'єкт, найважливіший ресурс держави, законодавством встановлено ряд обмежень щодо володіння, користування і розпорядження землею [1].

Гарантоване в ст. 14 Конституції України [4] право власності на землю може бути реалізовано особами та державою виключно відповідно до закону. Слід звернути увагу на те, що законодавець в ч. 2 ст. 373 Господарського кодексу замість конституційного терміну «реалізується» використовує термін «здійснюється».

Співвідношення змісту наведених норм дозволяє розглядати зазначені терміни як синоніми. Адже закріплені в ст. 14 Конституції України терміни «придбання» і «реалізація» права власності на землю є характерними ознаками здійснення суб'єктивного права власності на землю у визначених законом межах, формах і способах, тому їх необхідно розглядати як дві сторони одного і того ж правового явища. Без набуття права власності на землю не може бути здійснена і його реалізація. Разом з тим кожен з цих термінів має самостійне значення в визначенні юридичної природи здійснення права власності на землю фізичними та юридичними особами, а також державою.

Отже, цілком очевидно, що право власності на землю ми можемо визначити як – сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають в процесі реалізації громадянами, державою та юридичними особами права володіння, права користування і права розпорядження землею її власником на свій розсуд і у власних інтересах в межах, встановлених законом. Тож це – об'єктивне право власності. Ним апріорі наділені всі суб'єкти права власності на землю [6].

Якщо дослідити право власності на землю, під кутом суб'єктивізму, то можна дійти висновку, що це право визначеної нормами права особи на певну земельну ділянку, набуту у встановленому законом порядку на зазначеній місцевості, виділена відповідними межовими знаками. Отже, поняття суб'єктивного права можна сформулювати наступним чином: право власності на землю – це закріплені цивільним та земельним законодавством права володіння, користування і розпорядження землею (земельною ділянкою, земельною часткою) її власником на свій розсуд і в своєму інтересі в межах, що допускаються законом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Брусенцова Я. Застосування земельного законодавства в діяльності органів місцевого самоврядування / Я. Брусенцова. – Х. : Фактор, 2016. – 104 с.
2. Господарський кодекс України // ВВР України. – 2003. – № 18. – Ст. 144
3. Земельний кодекс України // ВВР України. – 2002. – № 3. – 4. – Ст. 27.
4. Конституція України // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
5. Корнєєв Ю.В. Земельне право. Опорний конспект лекцій для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності «Правознавство». – Київ: КУТЕП, 2007. – 203 с.
6. Стратегія удосконалення механізму управління в сфері використання та охорони

земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 7 червня 2017 р. № 413

7. Цивільний кодекс України // ВВР України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356

УДК 631.1

ГУНЧЕНКО І.Ю., магістрант

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК О.Г.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЯК ЮРИДИЧНА ОСОБА В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Фермерські господарства в Україні є досить поширеною організаційно-правовою формою ведення агробізнесу. Правові підстави, умови та порядок створення фермерського господарства прописані, окрім законів України в Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018–2020 роки, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р., та інших нормативно-правових актах.

Ключові слова: фермерське господарство, сімейне фермерське господарство, земельна ділянка, господарська діяльність

Земельний Кодекс України визначає фермерське господарство як форму підприємницької діяльності тих громадян, які виявили намір виробляти товарну сільськогосподарську продукцію та здійснювати її певну переробку та, в подальшому, реалізацію такої продукції для отримання прибутку на певних земельних ділянках, які надані їм у власність чи користування, або в оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, відповідно до норм закону [1]. Важливо сказати, що фермерське господарство може бути створене або одним громадянином або кількома громадянами України, які є родичами або членами сім'ї, згідно норм чинного законодавства. Таке господарство діє на основі установчого документа (для юридичної особи - статуту, для господарства без статусу юридичної особи - договору чи декларації про створення фермерського господарства). Фермерське господарство, яке реєструється як юридична особа, має статус сімейного фермерського господарства, при умові що в його підприємницькій діяльності буде використовуватись лише праця членів такого господарства, а ними мають бути лише члени однієї сім'ї, про це нам каже стаття 3 Сімейного кодексу України. А вже фермерське господарство без статусу юридичної особи може організовуватись на основі діяльності фізичної особи-підприємця і матиме статус сімейного фермерського господарства, якщо там використовується праця членів такого господарства, а ними є виключно

фізична особа-підприємець та члени її сім'ї згідно з тією ж статтею 3 Сімейного кодексу України [2]. Господарський Кодекс визначає фермерське господарство лише як форму підприємництва громадян з метою виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарських товарів [3]. Деталізує дане визначення Закон України «Про фермерське господарство» який передбачає фермерське господарство як одну з форм підприємницької діяльності громадян, які виявили намір виробляти товарну сільгосп продукцію, переробляти її та реалізувати для отримання певного прибутку на земельних ділянках, які надані їм у власність чи користування, враховуючи оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, відповідно до закону [4]. Разом з тим, науковці зазначають, що визначення такого суб'єкта аграрного права не має ознак, які були б притаманні сімейному фермерському господарству. Так у світовій господарській практиці все ж переважною є думка, що сімейне фермерське господарство це певна специфічна форма господарської діяльності, на яку здійснюється зовнішній регулюючий вплив. Варто зазначити, що сімейне фермерське господарство у світовій теорії та практиці вважається скоріше як гарант продовольчої безпеки та економічна основа сільської локальної місцевості [5, с. 38]. Проаналізоване вище означає, що все ж варто провести наукове дослідження поняття та сутності фермерського господарства. Вивчення такого господарства відіграє важливе теоретичне підґрунтя (удосконаленні певних теоретичних положень) і практичне значення (вирішення практичної сторони – певних правозастосовчих проблем). Ми переконані, що в спеціальній літературі даної сфери недостатньо уваги приділяється визначенню самого поняття сімейного фермерського господарства, а це посилює актуальність дослідження. Для прикладу, деякі аспекти питань, що розглядаються, досліджувалися, зокрема, Г. Корнієнко та С. Хрипко. П. Кулинич же розглядав шляхи вдосконалення законодавства про фермерські господарства [6, с. 25–28].

Ми переконані, що для забезпечення майбутнього належного розвитку фермерських господарств варто розвивати їх кооперування за створення простих організаційних структур, сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, чи, навіть, кластерів для гармонічного розвитку сфери в умовах євроінтеграції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Земельний Кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27) Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
2. Сімейний Кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.135). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2947-14>

3. Господарський Кодекс (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 № 973-IV / Верховна Рада України // Офіційний інтернет-сайт. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.
5. Хрипко С. Сімейні фермерські господарства: проблеми правового регулювання / С. Хрипко // Підприємництво, господарство і право. – 2015. – № 9. – С. 36–39.
6. Кулинич П.Ф. Фермерське право України на початку ХХІ століття: стан та перспективи / П.Ф. Кулинич // Розвиток організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі : матеріали «круглого столу», м. Харків, 13 червня 2014 р. / за ред. А.П. Гетьмана, М.В. Шульги. – Х., 2014. – С. 25–28.

УДК 347. 26

КАЛАШНИК О. Є., магістрант

Науковий керівник – **КОВАЛЬЧУК І.В.**

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБ'ЄКТУ ОПОДАТКУВАННЯ АГРОБІЗНЕСУ

У тезах розглянуті класичні принципи оподаткування загалом і агробізнесу зокрема, дана їх загальна характеристика. Розглянуто проблеми реалізації принципів оподаткування в сфері соціально-економічного розвитку територій.

Ключові слова: оподаткування, сільські території, агробізнес, виробники сільськогосподарської продукції

В сучасних умовах успішність функціонування національного аграрного сектору економіки безпосередньо залежить від побудови інтегрованих систем (виробництво – переробка – торгівля). Тому видається цілком логічним оцінювати підтримку розвитку агровиробництва, в т. ч. за спецрежимами оподаткування, з урахуванням витрат підприємств АПК, пов'язаних зі сплатою податкових платежів.

У кризових умовах розвитку економіки аграрні підприємства мають мобілізувати всі можливості щодо забезпечення міцності їх фінансової системи і утримання певного рівня прибутковості господарювання.

Згідно чинного законодавства українські сільськогосподарські підприємства мають право обрати одну з двох можливих систем оподаткування своєї діяльності:

- загальна система оподаткування (сплата податку на прибуток);

- спрощена система оподаткування (сплата єдиного податку четвертої групи).

Загальна система оподаткування передбачає сплату всіх передбачених законодавством зборів і платежів, платниками яких зобов'язано бути сільськогосподарське підприємство. «Результуючим» податком виступає податок на прибуток, який сплачується за ставкою 18%.

Для того аби зрозуміти специфіку оподаткування прибутку виробників сільськогосподарської продукції, необхідно зрозуміти саме поняття «сільськогосподарська продукція», яке охарактеризовано лише в Податковому кодексі з точки зору оподаткування [4].

З наукової точки зору сільськогосподарську продукцію визначають як продукцію (рослинницьку, тваринницьку та рибницьку), що виробляється (вироснується) внаслідок дії біологічних процесів її вирощування, має природне походження від землі й (або) від живих біологічних організмів [6, с. 122-123].

Відповідно до п. 1 ст.32 Договору про заснування Європейського Союзу «до сільськогосподарської продукції належить продукція рослинницької, тваринницької, рибної галузей, а також продукти першої стадії переробки, безпосередньо пов'язані з такою продукцією» [5, с. 179].

Це визначення базується на Генеральній угоді з митних тарифів і торгівлі та є предметом розширювального тлумачення [2, с. 296-297].

Отже, в цілому визначення поняття сільськогосподарської продукції, яке міститься у законодавстві України, відповідає законодавчій практиці Європейського Союзу.

У зв'язку із суперечливими оцінками проблеми доходів сільськогосподарських підприємств, в сучасних умовах виникла необхідність уточнення суті формування доходів сільськогосподарського походження в сучасних змішаних економіках ринкового типу і на цій основі забезпечення ефективної системи формування доходів аграрних товаровиробників.

Практика засвідчила, що коливання доходів сільськогосподарських товаровиробників обумовлюється дією багатьох чинників: змінами обсягів виробництва, цін на продукцію та ресурси, інфляцією, ставки відсотка та обмінного курсу валют, рівня оподаткування, умов зовнішньої торгівлі, змінами в державній політиці тощо. Та специфічна нестабільність, що притаманна саме динаміці доходів сільськогосподарського походження, пов'язана з коливаннями обсягів виробництва та цін.

Податок з доходів фізичних осіб сільськогосподарські підприємства сплачують з усіх видів доходів, що отримуються їхніми працівниками за ставкою 18%. Також ці доходи підлягають оподаткуванню і єдиним соціальним внеском – 22% від нарахованої суми доходів.

Аналіз чинного податкового законодавства України та публікацій науковців присвячених даній тематиці показав, що більшість дослідників притримується переконання, що з метою забезпечення стабільного розвитку

агробізнесу в Україні досить ефективним показав себе пільговий режим прямого оподаткування зареєстрованих агроформувань а також перелік спеціальних режимів непрямого оподаткування сільгоспідприємств, які зводяться до стимулювання виробництва і реалізації сільгосппродукції через режим акумуляції ПДВ, режим виплати дотацій та справляння ПДВ з реалізації окремої сільськогосподарської продукції з використанням нульової ставки податку а також непрямої підтримки виробництва сільськогосподарської продукції [3, с. 33–35].

Погоджуючись з цілком влучною, на наше переконання, класифікацією пільгових податкових режимів для суб'єктів аграрного бізнесу, що здійснюють свою діяльність на внутрішньому ринку сільгосподарського товаровиробництва та іншої продукції аграрної галузі, необхідно зважати і на той факт, що зазначена класифікація не враховує податкового стимулювання експорту вітчизняної сільськогосподарської продукції. Увага та законотворчі кроки з боку держави у сфері заохочення експорту сільськогосподарської продукції дозволили б значно підвищити якість продукції як на зовнішньому так і на внутрішньому ринку, стимулювати зростання кількості робочих місць в секторі аграрного бізнесу та зростання валютних резервів держави.

З іншого боку податкове стимулювання експорту агропродукції, яке здійснюється через оподаткування операцій з вивозу за межі України зазначених товарів за ставкою 0 % нічим не відрізняється від регулювання з використанням інструментарію системи оподаткування операцій з реалізації за меєю України інших товарів, робіт та послуг. Крім того, окремі науковці, зважаючи на те, що вивіз за межі України сільськогосподарської сировини, насамперед, проводять не підприємства агросфери, а зернотрейдери та інші суб'єкти, що перепродують продукцію галузі за кордон, не вважають пільги з оподаткування експорту сільгосппродукції важелем стимулювання діяльності сільгоспідприємств.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Березовський В.В. Податкове регулювання конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції [Текст] / В.В. Березовський // Фінансова сфера та її роль у зростанні конкурентних переваг національних економік: матеріали науково-практичної конференції. – Ірпінь : НУ ДПСУ, 2009. – Ч. II. – С. 130–133
2. Бицюра Л. В. Особливості визначення сільськогосподарської продукції у сфері спільної аграрної політики відповідно до положень договору про заснування Європейського Союзу / Л. В. Бицюра // Сучасні проблеми аграрного і природоресурсного права : міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 30-31 жовтня 2009 : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. М. Єрмоленка та ін. – К.: ІРІДУМ, 2009. – С. 296 -298.

3. Дем'яненко М.Я. Державна підтримка як фактор забезпечення конкурентоспроможного аграрного виробництва [Текст] / М.Я. Дем'яненко, Ф.В. Іванина // Економіка АПК – 2009 – № 9 – С. 3–9.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. Право Європейського Союзу : навчальний посібник / за заг. ред. Р. А. Петрова. – 2-ге вид. – К.: Істина, 2009. – 376 с
6. Уркевич В. Ю. Аграрні правовідносини в Україні : дис. докт. юрид. наук: спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / В.Ю. Уркевич. – Х., 2007. – 411 с.

УДК: 347.440.16(477)

ГРЬОВА Ю. В., магістрант

Науковий керівник – **ЄФРЕМОВА І.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ   ВИЗНАЧЕННЯ   КЛАСИФІКАЦІЇ БАГАТОСТОРОННІХ ДОГОВОРІВ

Багатосторонні договори, відповідно до ч. 4 ст. 626 Цивільного кодексу України, виділені в окрему категорію цивільно-правових договорів, відповідно необхідно визначити їх класифікацію. Слід зазначити, що визначення договорів, що відносяться до багатосторонніх, має досить тривалу, суперечливу історію становлення. Досить тривалий час багатосторонні договори визначались залежно від економічних складових у критеріях поділу договорів. Так, В.В. Луць за правовим наслідком (метою) виокремив сім груп цивільно-правових договорів, серед яких визначив окрему групу договорів про спільну діяльність, спрямованих на досягнення загальної мети – засновницький договір, договір простого товариства, угоди про науково-технічне співробітництво тощо [1, с. 63].

Подальші наукові дослідження системи цивільно-правових договорів визначити необхідність поєднати економічні чинники із юридичними, оскільки економічний результат опосередковується договірними правовідносинами. Такий підхід поділив договори на вісім груп, серед яких також в окрему групу було виділено договори про спільну діяльність, із визначеною ознакою багатосторонності [2, с. 26].

Існування різних підходів до класифікації цивільно-правових договорів зумовлює суттєві складності в їх застосуванні на практиці, оскільки вирізняються громоздкістю і значною кількістю критеріїв поділу, які для

спрощення розуміння можливо об'єднати за змістом та ознаками. Різні класифікації впливають і на можливість формування класифікації багатосторонніх договорів і визначення критеріїв, що могли б виокремити їх в системі цивільно-правових договорів.

На даному етапі дослідження багатосторонніх договорів і визначення їх місця в системі цивільно-правових договорів класифікацію таких договорів визначають наступним чином:

1) Т.В. Ламм, М.І. Брагінський, Ю.В. Романець і О.Є. Блажівська обґрунтовують критерій класифікації що зумовлено договорами із створення різних утворень, використовуючи термін «спільно-цільові договори», що є тотожний багатостороннім договорам [3, с. 18-19; 4, с. 591-603; 5, с. 74-75]. Так, залежно від специфіки кінцевої мети і юридичних наслідків спільної діяльності поділяються на два види, які в свою чергу поділяються на різновиди:

– Договори, метою яких є створення юридичної особи: до таких договорів відносять договори про заснування повного товариства, командитного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства із додатковою відповідальністю, а також акціонерні товариства. Крім того, на думку Брагінського М.І. [6, с. 593], до таких договорів слід віднести договори про створення асоціацій, корпорацій та інших об'єднань юридичних осіб.

Т.В. Ламм за даним критерієм визначає договори, залежно від їх предмету: договори про створення юридичних осіб (про створення АТ, ТОВ, ТДВ та ін.); засновницькі договори, що після створення юридичної особи діють як установчі документи; реорганізаційні договори – договори про злиття або про приєднання.

– Договори, метою яких є спільна діяльність без створення юридичної особи. Різновидами таких договорів є: договори, що опосередковують здійснення спільної діяльності з об'єднанням вкладів учасників (договори простого товариства); договори, що передбачають здійснення спільної діяльності без об'єднання вкладів.

2) Окремим критерієм класифікації є поділ договорів за соціально-цільовими зобов'язаннями:

- договори простого (про спільну діяльність);
- домовленості про спільну діяльність із створення нового суб'єкта права – юридичної особи (засновницькі договори);
- домовленості між учасниками ТОВ чи АТ (договори про здійснення корпоративних прав).

Виділення спільно-цільових (багатосторонніх договорів про здійснення корпоративних прав зумовлено активним укладенням цих договорів на практиці, що призвело до необхідності їх врегулювання на законодавчому рівні, внаслідок чого було прийнято окремі законодавчі акти: «Закон України «Про акціонерні товариства», «Про товариства з обмеженою відповідальністю», і внесені необхідні зміни до Цивільного кодексу України,

Господарського кодексу України, Закону України «Про господарські товариства».

Відповідно до нових законів і змін у діючі нормативно-правові акти, предметом договорів про здійснення корпоративних прав між учасниками ТОВ або АТ може бути голосування певним чином на зборах учасників товариства, спільне набуття чи відчуження учасниками акцій (часток) товариства, здійснення інших узгоджених дій. Відсутність майнових відносин не є перешкодою для кваліфікації договорів про здійснення корпоративних прав між учасниками АТ або ТОВ, як договорів про спільну діяльність, оскільки законодавством передбачено можливість укладення немайнових договорів про спільну діяльність без об'єднання вкладів учасників. Також, договори про здійснення корпоративних прав між учасниками ТОВ або АТ по правовій природі є договорами про спільну діяльність, оскільки переважно у них містяться домовленості щодо голосування на загальних зборах, тобто спільно діяти.

Створення єдиної класифікації цивільно-правових договорів, яка б мала сталий характер є неможливим і недоцільним, оскільки відбувається постійний розвиток договірної права, внаслідок якого виникають нові види правовідносин, а так і нові види цивільних договорів, які за змістом можуть бути визначені як багатосторонні. Зокрема, це можуть бути договори щодо домовленості спадкоємців про поділ і управління спадковим майном, договори щодо участі у будівництві, договори про управління житловими будинками та ін..

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Луць В.В. Контракти в підприємницькій діяльності: навч. Посіб. / В.В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 576 с.
2. Таран О.С., Відмежування багатосторонніх договорів від суміжних понять. /О.С. Таран/ Вісник Академії адвокатури України, – число 3(22) 2011, С. 62-68.
3. Ламм Т.В. Многосторонние договоры в гражданском право: автореф. дисс. На соискание учен. Степени канд. Юрид. Наук: спец. 12.0003 «Гражданское право; Семейное право; Предпринимательское право; Международное частное право» / Т.В. Ламм. – М., 2003. – 30 с.
4. Брагинский М. И. Договорное право: в 5 кн. – Кн. 5: в 2 т. – Том 1. Договоры о займе, банковском кредите и факторинге. Договоры, направленные на создание коллективных образований / М. И. Брагинский, В.В, Витрянский. – М.: Статут, 2011. – 736 с.
5. Блажієвська О.Є. Договір про спільну діяльність: дис... канд. юрид. Наук: 12.00.03 / Блажієвська Оксана Євгенівна. – Львів: Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 2007. – 210 с.
6. Брагинский М. И. Договорное право: в 5 кн. – Кн. 5: в 2 т. – Том 1. Договоры о займе, банковском кредите и факторинге. Договоры, направленные на создание

УДК 349.42

ШЕВЧЕНКО О.А., магістрант

Науковий керівник – **ПАХОМОВА А.О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТИВНОГО СКЛАДУ АГРАРНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Стаття розглядає правові особливості суб'єктивного складу аграрних правовідносин. Аналізує законодавче підґрунтя, що регулює питання визначення суб'єктів господарської діяльності в аграрній сфері.

Ключові слова: суб'єкти аграрних правовідносин, господарська діяльність, аграрне право, агробізнес.

В сучасній Україні, яка має майже тридцятирічну незалежність, розвиток держави охоплює десятки сотні галузей. За ці роки на міжнародному ринку Україна була в лідерах в багатьох галузях, але нажалі на сьогоднішній день всі ті позиції були втрачені. На даний момент ми не будемо вдаватися в цілий ланцюг невдач, які сприяли занепаду підприємств в Україні, але й не приділити уваги даному факту теж не можливо з ряд певних питань.

На даний момент Україна встала на шлях нового розвитку, від глобальних змін керівництва країною до інтеграції в Європу. Даний процес поступово за останні три роки перейшов від «терплячого до всього» до швидкого темпу розвитку. Але для таких рішучих дій потрібно в значній мірі мати основу, яку можна буде використовувати в довгостроковому плануванні і в майбутньому отримати не малі дивіденди. З усіх галузей, які певним чином були занедбані в Україні, є ті які залишаються в непоганому економічному стані, однією із таких галузей є земля і економічні процеси, що з нею пов'язані. Дана галузь має великий потенціал і можливість зробити Україну лідером в міжнародному аграрному секторі.

Але виникає ряд багатьох питань. Занепад самої землі від «рук» великих фермерів (а точніше навіть компаній), що в свою чергу може призвести до

виснаження землі і мати жахливі наслідки, по факту втрати її плононосності. А слабе законодавче регулювання даного дійства призводить до неконкурентної здатності малих аграрних суб'єктів.

Перед початком вивчення чи більш детальному аналізу суб'єктів аграрних відносин дивлячись на те хто вже на якій стадії вивчення даної галузі, необхідно повернутися до базової складової господарського права для більш кращого розуміння матеріалу.

Для початку потрібно розглянути для розуміння, що таке в загалі господарська діяльність? Для чого вона потрібна? Що вона із себе становить?

Ще з давніх часів, якщо точніше в первісному суспільстві люди мають в своєму арсеналі не великий обсяг знарядь, для виконання робіт (лук, стріли, рубило, гаки, стамески, мікроліти, скребло, чоппінги, різці, і т. д.) звісно про фінансові інструменти навіть не доходило й думки, ще приблизно наступних 4000 тис. років і це при умові відліку часу від кінця епохи неоліту. А з наявних професій було фермерство, а точніше тільки їх зародки та полювання, але при всьому обмежені можливостей того часу порівняно із навіть не сучасним світом, а хоча б середньовіччям, почали з'являтися перші признаки ринку, що в свою чергу змушувало людей починати розробляти правила поведінки. А при наявності торгівлі та правил, які регулюють обмін товару на товар, виникають перші признаки господарських правовідносин.

З часом розвиток торгівлі проходить великий етап еволюції (Стародавній світ, Середньовіччя, Новий час, Новітній час), а разом із розвитком торгівлі і суспільного ладу з'явилися закони, які регулюють господарську діяльність в тому виді, який ми звикли бачити.

Так в Україні існує велика законодавча база, яка регулює господарську діяльність від ст.42 Конституції України (про право на підприємницьку діяльність) та ст. 43 (кожен має право на працю) [1], які є основними нормами із конституції і які дають рівноправну змогу бути учасниками господарських правовідносин до кодексів, законів, нормативно-правових актів і т. д.

Згідно ч. 1 ст. 3 Господарського кодексу України, господарська діяльність – це діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [2].

Також є тлумачення із ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991р., а саме: господарська діяльність - будь-яка діяльність, в тому числі підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару [3].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р., № 254к/96-вр // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Господарський кодекс України, 16 січня 2003 р., № 436-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст.144.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України, 16 квітня 1991 р., № 959 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 29. – С. 377.

УДК 347.251

КИРІЙ О.В., магістрант

Науковий керівник – **ЄФРЕМОВА І.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЮРИСДИКЦІЙНИХ СПОСОБІВ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Під захистом права власності та інших речових прав розуміється застосування правових засобів для усунення або запобігання цивільних правопорушень.

Відповідно до ст. 41 Конституції України право приватної власності охороняється законом. Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Будь яке вилучення майна дозволяється виключно на підставі рішення суду лише у випадках, обсягах та порядку, який передбачає закон.

Згідно ст. 386 Цивільного кодексу України держава забезпечує рівний захист прав усіх суб'єктів права власності.

На думку О.В. Дзери Конституція та Цивільний кодекс встановлюють принцип рівності захисту всіх форм власності, але не містять правил про однакове правове регулюванні цих форм [1, с. 327]. Отже, можуть існувати відмінності в правовому регулюванні тих чи інших форм власності.

Відповідно до законодавства захист права власності та інших речових прав здійснюється судом за допомогою віндикаційного, негаторного позовів, і позову про визнання права власності, або усунення перешкод у користуванні правом власності.

Однак, слід зазначити, що крім судового захисту права власності, присутні позасудові (неюрисдикційні) способи захисту.

Неюрисдикційна форма захисту цивільних прав являє собою дії громадян і організацій спрямованих на захист власних громадянських прав, свобод і охоронюваних законом інтересів.

Ці дії проводяться і відбуваються правомочними суб'єктами самостійно, при цьому вони не звертаються за наданням юридичної допомоги до державних органів і структур, а також до посадових осіб.

Багато авторів до таких заходів відносять заходи оперативного впливу, самозахист, претензійний (досудовий) порядок розгляду спорів, медіацію, третейські суди, незважаючи на те, що такі суди є юрисдикційними органами, вони є виокремленими із національної судової системи.

Слід наголосити, що не всі способи позасудового врегулювання спорів можна застосувати саме до захисту права власності.

Аналіз законодавства дає можливість зробити висновки, що заходи претензійного порядку розгляду спорів, швидше підійдуть для врегулювання суперечок в договірних відносинах. Що ж стосується права власності, сюди можна віднести, наприклад, відносини між орендодавцем та орендарем житлового приміщення, закріплені в ст. 810 Цивільного кодексу України.

Окремо слід зазначити, що серед способів захисту цивільних прав, передбачених цивільним кодексом особливе місце займає самозахист цивільних прав.

Але варто відзначити, що способи самозахисту повинні бути відповідні порушення і не виходити за межі дій, необхідних для його припинення. Крім цього в ст. 19 Цивільного кодексу України мова йде не про самозахист як про спосіб захисту права, а про «способи самозахисту».

Так, наприклад, до самозахисту можна віднести такий спосіб, як утримання свого майна або майна правопорушника.

На відміну від заходів оперативного впливу, самозахист цілком можливо застосувати до захисту права власності. Однак це не єдиний спосіб захисту права власності.

Деякі автори вважають, що до процедур позасудового врегулювання правових спорів можна віднести медіацію.

Процедура медіації передбачає собою спосіб врегулювання суперечок за сприяння медіатора на основі добровільної згоди сторін з метою досягнення ними взаємоприйняттого рішення.

На думку О.А. Мінеєва, правомірність віднесення медіації до числа самостійних способів захисту права сумнівна, скоріше, ця процедура, за допомогою якої реалізуються ті чи інші способи захисту цивільних прав. Так О.А. Мінеєв пояснює що, медіація – це не що інше, як посередництво з боку незацікавленого особи (медіатора) при проведенні переговорів між самими ж сторонами. Однак діяльність медіатора може і не мати успіх, навпаки, іноді конфлікт з якихось причин може стати затяжним, а згоду в результаті не досягнуто [2, с. 68].

Проте, не залежно від того, чим завершиться процес переговорів, саме рішення, і вжиті заходи сторін укладають комплекс самозахисту.

Чи ефективні дані дії? Багато в чому так. Адже неюрисдикційна форма захисту права власності передбачає фактичні дії не передбачені, але і не заборонені законом. Вони дозволяють швидко і оперативно забезпечити охорону своїх прав.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Цивільне право України. Загальна частина. Підручник/за ред. О.В. Дзери, вид.третє. – К.Юрінком Інтер, 2010. - 976 с.
2. Минеев О.А. Внесудебные способы защиты права собственности // Вестник Волгоградского государственного университета. 2010. N 2(17). С.68-70.

УДК 332.66

МОВЧАН К.В., магістрант

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК О.Г.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ ТА ЄС

У тезах досліджується моніторинг земель в Україні як система постійного спостереження за належним станом земель для вчасного виявлення певних змін, вчасної їх оцінки, та відвернення чи необхідна ліквідація наслідків негативних обставин. Нажаль в Україні, на даний момент спостерігається не належний стан моніторингу земель, а конкретніше моніторингу ґрунтів, а ці процеси є важливими в процесі розвитку екологічного законодавства та підтримки належної екологічної ситуації в державі в цілому. Але саме співпраця з Європейським Союзом та дослідження та адаптація директив ЄС в українське законодавство дає надію на розвиток даного напрямку.

Ключові слова: моніторинг земель, охорона земель, екологічна безпека, деградація земельних ділянок, директиви Європейського Союзу

Моніторинг земель це, в першу чергу, складова частина державної системи моніторингу довкілля і є системою спостереження за станом земельного фонду України, враховуючи землі, які розташовані в зонах радіоактивного забруднення для своєчасного виявлення змін, їх оцінки, попередження та ліквідації наслідків негативних процесів [1]. Важливо зазначити, що в системі моніторингу земель проводиться кропітка робота над збиранням, обробленням, передаванням, збереженням та аналізом інформації

про стан земель в Україні. Також мова йде про прогнозування змін таких земель і розроблення наукових рекомендацій для прийняття рішень щодо запобігання негативним змінам стану земель та дотримання вимог екологічної безпеки.

Ведення моніторингу земель здійснюється безпосередньо центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері земельних відносин та центральним органом виконавчої влади, що реалізує саму державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, а вже сам порядок проведення моніторингу земель встановлюється Кабінетом Міністрів України. Основними завданнями моніторингу земель є саме прогноз екологічних та економічних наслідків деградації земельних ділянок з метою запобігання чи усунення дії негативних процесів [1].

Закон України «Про охорону земель» [2] передбачає моніторинг земель і ґрунтів як, в першу чергу, вчасне виявлення зміни стану земель та якості ґрунтів, оцінки здійснення належних заходів щодо охорони земель, активний та безперервний процес збереження та відтворення родючості ґрунтів та інші засоби та процеси. Варто зазначити, що об'єктом моніторингу є всі землі в Україні, при тому незалежно від форми власності на них, а вже складовою частиною моніторингу земель є саме моніторинг ґрунтів. Залежно від мети спостережень та міри охоплення територій в Україні проводять такий моніторинг земель:

національний – мова йде про всі землі у межах території України;

регіональний - це території, що характеризуються єдністю фізичних та географічних, екологічних та економічних умов;

локальний – це окремі земельні ділянки та в окремі частини ландшафтно-екологічних комплексів [3].

Якщо проаналізувати акти правової системи Європейського Союзу, можна зробити висновок, що Союз не має якогось загального європейського, так скажімо «земельного законодавства». А регулювання земельних відносин переважно передбачаються нормативними документами, які видаються у галузях навколишнього середовища, сільського господарства, регіонального розвитку тощо. В більшості випадках управління землями регулюється саме національним та місцевим законодавством, яке відзначається більш традиційним характером. Ще декілька десятків років тому в країнах ЄС почали розробляти концепції високої природної цінності сільськогосподарських і лісгосподарських земель, важливої природної цінності сільськогосподарських угідь. Варто уточнити, що головним завданням цих проектів було встановлення масштабів географічного поширення високопродуктивних земель та картографічному відображенні останніх, визначенні площ кожної категорії в межах адміністративних утворень, їхньому моніторингу. Вже в результаті

цього були сформовані методи управління цими землями, які враховували у національних програмах використання земель.

Сфера сільського господарства у Європейському Союзі відноситься до тих галузей економіки, у яких відбувається активне державне регулювання. Не дивує той факт, що у ЄС найбільший ступінь захисту своїх виробників сільськогосподарської продукції серед розвинених країн, тому лібералізація цієї галузі є складним завданням в першу чергу для правової системи ЄС. Поступово Європейський Союз зміщує свої пріоритети в інші сфери, як, наприклад, регіональний розвиток, екологія чи безпека продуктів. Багаторічний досвід проведення спільної аграрної політики можуть використовувати й інші країни, які намагаються поєднувати ринковий та державний механізми координації процесів в аграрній сфері [4].

Ми переконані, що процес запровадження цінних практик управління земельними ресурсами, які активно розвиваються в країнах ЄС, на теперішньому етапі варто вважати одним із пріоритетних завдань на шляху до покращення економічної та правової моделі регулювання земельних відносин в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Земельний Кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27) Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
2. Про охорону земель (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 39, ст.349). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/962-15>
3. Про затвердження Положення про моніторинг земель. Постанова Кабінету Міністрів України № 661 від 20 серпня 1993 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-93-%D0%BF>
4. ШИБАЄВА, Н. В.; КВЯТКО, Т. М. Еволюція спільної аграрної політики ЄС. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, 2015, 162: 306-315.

ЗМІСТ

Стаднік Р.Л. Договірні відносини за участю сільськогосподарських товаровиробників	3
Кульвановська М.В. Кримінально-правова характеристика осіб, які вчиняють злочини в агропромисловому комплексі.....	5
Хахула Б.В. Юридична природа здійснення права власності на землю.....	9
Гунченко І.Ю. Фермерське господарство як юридична особа в Україні: теоретичний аспект.....	12
Калашник О.Є. Правове регулювання об'єкту оподаткування агробізнесу.....	14
Гіррова Ю.В. Особливості визначення класифікації багатосторонніх договорів.....	17
Шевченко О.А. Особливості суб'єктивного складу аграрних правовідносин.....	20
Кирий О.В. Правова характеристика неюрисдикційних способів захисту права власності.....	22
Мовчан К.В. Правове регулювання моніторингу земельних ресурсів в Україні та ЄС.....	24